

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia nowożytna Polski – wykład, PG_00205543						
Kierunek studiów	Historia (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2026 r.	Rok akademicki realizacji przedmiotu			2027/2028		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie	Grupa zajęć			Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne	Sposób realizacji			na uczelni		
Rok studiów	2	Język wykładowy			polski		
Semestr studiów	3	Liczba punktów ECTS			3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	Forma zaliczenia			egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		prof. dr hab. Edmund Kizik				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Zapoznanie studenta z głównymi elementami historii i kultury nowożytnej Polski						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[HISTL3_K02] Jest gotów do wypełniania zobowiązań społecznych, współorganizowania działalności na rzecz środowiska społecznego w zakresie edukacji i promocji dziedzictwa historycznego i kulturowego Polski, regionu i Europy	Ma świadomość dziedzictwa historycznego Polski i swojego regionu i jest gotów do jego promocji w swoim otoczeniu społecznym .	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[HISTL3_K01] Krytycznie ocenia posiadaną wiedzę, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu	Student jest krytyczny wobec swojej wiedzy, wykazuje gotowość do jej stałego poszerzania oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów omawianych na zajęciach z historii nowożytnej Polski	[SK8] obserwacja samodzielnej lub zespołowej pracy studenta
	[HISTL3_W02] Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o historii dawnych i współczesnych ziem polskich	Ma zaawansowaną, uporządkowaną chronologicznie i tematycznie, wiedzę o dziejach nowożytnej Polski	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTL3_W05] Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii, różnorodności punktów widzenia oraz ma świadomość istnienia w naukach historycznych i pokrewnych różnych punktów widzenia, determinowanych różnym podłożem narodowym i kulturowym	Ma zaawansowaną wiedzę na temat dorobku historiografii w odniesieniu do historii Polski XVI-XVIII w. i świadomość istnienia różnych punktów widzenia wśród badaczy	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[HISTL3_U01] Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę do rozwiązywania złożonych i nietypowych problemów z zakresu historii poprzez właściwy dobór źródeł, ich krytyczną analizę oraz syntezę informacji	Potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę i poprzez właściwy dobór źródeł informacji oraz krytyczną ich analizę, rozwiązywać problemy z zakresu historii nowożytnej Polski	[SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
Treści przedmiotu	<p>A. Problematyka wykładu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polska 2 poł. XV pocz. XIX w. problem cezury badawczej. 2. Polska na tle tzw. kryzysu gospodarki i społeczeństwa średniowiecznej Europy. Początki społeczeństwa "nowożytnego". 3. Społeczeństwo Rzeczypospolitej (demografia, narodowości, mobilność wewnętrzna, szlachta-mieszczactwo-chłopi). 4. Ustrój polityczny (struktury władzy politycznej). 5. Ustrój prawny (źródła prawa, partykularyzm prawny, rodzaje prawa: prawo karne, prawo rzeczowe; egzekucja prawa). 6. Społeczeństwo i religia (katolicy-protestanci-prawosławni-Żydzi i inni). 7. Polska spichlerzem Europy mit i realia gospodarcze XVI XVIII w. 8. Poglądy gospodarcze: pieniądz i kredyt; podatki i wydatki 9. Mentalność rządzących (sarmatyzm - potrzeba mitu) 10. Auto- i heterostereotypy Polaków w XVII-XVIII w. 11. Szlachcic o chłopie. Życie codzienne wsi i dworu polskiego w XVII-XVIII w. 12. Świat na wspak. Literatura sowizdrzalska w Polsce nowożytnej. 		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe) egzamin	Próg zaliczeniowy 51.0%	Składowa oceny końcowej 100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	<p>A. Podręczniki obowiązkowe:</p> <p>a. <i>Polska, dzieje narodu, państwa i kultury</i>, red. J. Topolski, t. 2: J. Topolski, <i>Polska w czasach nowożytnych 1501-1795</i>, Poznań 1999.</p> <p>b. <i>Historia Sejmu polskiego</i>, t. I: <i>Do schyłku szlacheckiej Rzeczypospolitej</i>, pod red. J. Michalskiego, Warszawa 1984, s. 5-61 (J. Bardach); s. 114-216 (A. Sucheni-Grabowska).</p> <p>c. <i>Dzieje gospodarcze Polski do roku 1939</i>, Warszawa 1988, s. 135-225.</p> <p>d. Z. Kaczmarczyk, B. Leśnodorski, <i>Historia państwa i prawa Polski, t. II od połowy XV wieku do r. 1795</i>, Warszawa 1966,</p> <p>e. M. Bogucka, H. Samsonowicz, <i>Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej</i>, Wrocław 1986, część druga, s. 321-588.</p> <p>f. U. Augustyniak, <i>Historia Polski 1572-1795</i>, Warszawa 2008</p> <p>Lektury (zestawy do wyboru - opracowania syntetyczne, monografie a-d oraz źródło)</p> <p>zestaw 1:</p> <p>a. A. Wyczański, <i>Wieś polskiego odrodzenia</i>, Warszawa 1969.</p> <p>b. W. Czaplński, <i>O Polsce siedemnastowiecznej. Problemy i sprawy</i>, Warszawa 1966.</p> <p>c. A. Eisenbach, <i>Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785-1870 na tle europejskim</i>, Warszawa 1988, s. 37-60;</p> <p>Z. Guldon, <i>Źródła i metody szacunków liczebności ludności żydowskiej w Polsce w XVI-XVIII wieku</i>, <i>Kwartalnik Historii Kultury Materialnej</i>, 1986, 2, s. 249-263.</p> <p>d. <i>Przełom wieków XVI i XVII w literaturze i kulturze polskiej</i>, red. B. Otwinowska, J. Pelc, Wrocław 1984 (artykuły J. Pelca, J. Tazbira, A. Mączaka, J. S. Pasierba, J. Kowalczyka).</p> <p>e. źródło: B. Groicki, <i>Artykuły prawa majdeburskiego. Postępek sądów około karania na gardle. Ustawa płacej u sądów</i>, Warszawa 1954.</p> <p>zestaw 2:</p> <p>a. I. Lewandowski, <i>Rzymska i rzymsko-sarmacka genealogia rodów szlacheckich w niektórych herbarzach staropolskich</i>, [w:] <i>Świadomość</i></p>

historyczna Polaków. *Problemy i metody badawcze*, pod red. J. Topolskiego, Łódź 1981, s. 227-249.

b. P. Buchwald-Pelcowa, *Cenzura w dawnej Polsce. Między prasą drukarską a stosem*, Warszawa 1997.

c. A. Wyczański, *Uwarstwienie społeczne w Polsce XVI wieku. Studia*, Warszawa 1977.

d. A. Karpiński, *W walce z niewidzialnym wrogiem. Epidemie chorób zakaźnych...*, Warszawa 2000, rozdz. 3.

e. źródło: J. Grodwagner, *Discurs o cenie pieniędzy*, [w:] *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 331-347.

zestaw 3:

a. J. Topolski, *Gospodarka polska a europejska w XVI-XVIII wieku*, Poznań 1977.

b. M. Korolko, *Klejnot swobodnego sumienia. Polemika wokół konfederacji warszawskiej w latach 1573-1658*, Warszawa 1974, s. 34-109.

c. S. Cynarski, *Kilka uwag w sprawie sarmatyzmu w Polsce w początkach XVII wieku*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*, 140, *Prace Historyczne*, 17, 1966, s. 117-132.

d. K. Górski, *Zarys dziejów duchowości w Polsce*, Kraków 1986, s. 72-268.

źródło: S. Zaremba, *Okulary na rozchody w Koronie i z Korony, 1623*, w: *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 257-329.

zestaw 4:

a. W. Kriegseisen, *Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1991.

b. A. Eisenbach, *Emancypacja Żydów na ziemiach polskich 1785-1870 na tle europejskim*, Warszawa 1988, s. 37-60.

c. A.F. Grabski, *Myśl historyczna polskiego Oświecenia*, Warszawa 1976, s. 15-55.

d. W. Tomkiewicz, *Aktualizm i aktualizacja w malarstwie polskim XVII wieku*, *Biuletyn Historii Sztuki*, 13, 1950, 2/3, s. 5-46.

e. źródło: Sz. Starowolski, *Reformacja obyczajów polskich, 1650*, w: *Merkantylistyczna myśl ekonomiczna w Polsce XVI i XVII wieku. Wybór pism*, wyb. J. Górski, E. Lipiński, Warszawa 1958, s. 193-256.

		<p>zestaw 5:</p> <p>a. M. Kosman, <i>Protestanci i kontrreformacja. Z dziejów tolerancji w Rzeczypospolitej XVI-XVIII wieku</i>, Wrocław 1978.</p> <p>b. B. Baranowski, <i>Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku</i>, Łódź 1952;</p> <p>c. J. Tazbir, <i>Stosunek do obcych w dobie baroku</i>, [w:] <i>Swojskość i cudzoziemszczyzna w dziejach kultury polskiej</i>, Warszawa 1973, s. 80-112.</p> <p>d. S. Gierszewski, <i>Obywatele miast Polski przedrozbiorowej</i>, Warszawa 1973.</p> <p>e. źródło: <i>Traktat rycerstwu koronnemu, 1611</i>, w: <i>Rozprawy o pieniądzu w Polsce pierwszej połowy XVII wieku</i>, wyb. Z. Sadowski, Warszawa 1959, s. 84-121</p>
	Uzupełniająca lista lektur	zostanie podana na zajęciach
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Polska 2 poł. XV pocz. XIX w. problem cezury badawczej. 2-3. Polska na tle tzw. kryzysu gospodarki i społeczeństwa średniowiecznej Europy. Początki społeczeństwa "nowożytnego". 4. Społeczeństwo Rzeczypospolitej (demografia, narodowości, mobilność wewnętrzna, szlachta-mieszczaństwo-chłopi). 5. Ustrój polityczny (struktury władzy politycznej). 6. Ustrój prawny (źródła prawa, partykularyzm prawny, rodzaje prawa: prawo karne, prawo rzeczowe; egzekucja prawa). 7. Społeczeństwo i religia (katolicy-protestanci-prawosławni-Żydzi i inni). 8. Polska spichlerzem Europy mit i realia gospodarcze XVI XVIII w. 9. Poglądy gospodarcze: pieniądz i kredyt; podatki i wydatki 10. Mentalność rządzących (sarmatyzm - potrzeba mitu) 11. Auto- i heterostereotypy Polaków w XVII-XVIII w. 12. Szlachcic o chłopie. Życie codzienne na wsi polskiej w XVII-XVIII w. 13. Świat na wspak. Literatura sowiżrzalska w Polsce nowożytnej. 	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	